

education to science, production and business; the introduction of the "Coalition for Clean universities" as a form of fighting with corruption.

References

1. Zacharias S. Comparative review of some fundamental aspects of university management practices adopted in Europe [electronic resource] / S. Zaccaria. – Access: URL: <http://technical.bmstu.ru/istoch/upr/ZAHARIA.HTM>. – Title from the screen.
2. Mariuts I. development of university education in Romania in conditions of EU integration: Resume for thesis for degree of candidate of Pedagogical Sciences in specialisation 13.00.01 "General pedagogy and history of pedagogy" / I Mariuts. – K., 2014. – 23 p.

3. Coalition for Clean Universities (CCU) Report [Electronic resource]. – Way of access : URL : http://siteresources.worldbank.org/EXTSOCIALDEVELOPMENT/...Romania_CUC_report.pdf. – Title from the screen.

4. Educației naționale [Resursă electronică] : lege nr. 1 din 5 ianuarie 2011. – Calea de acces : URL : [http://www.lege-online.ro/lr-LEGE-1-2011-\(125150\).html](http://www.lege-online.ro/lr-LEGE-1-2011-(125150).html). – Numele ecranului.

5. Evolution of higher education in Romania during the transition period / T. Andrei, D. Teodorescu, B. Oancea, A. Iacob // Procedia Soc. Behav. Sci. – 2010. – Vol. 9. – P. 963–967.

6. Florea S. Higher education in Romania / S. Florea, P. J. Wells. – Bucharest : UNESCO European Centre for Higher Education, 2011. – 221 p.

7. Marga A. University reform today / A. Marga. – 4th ed., rev. – Cluj-Napoca : Cluj University Press, 2005. – 450 p.

Надійшла до редколегії 29.09.16

I. Мариуц, канд. пед. наук, асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ДОСВІДУ РУМУНІЇ

У статті представлений комплексний аналіз розвитку університетської освіти Румунії у процесі європейської інтеграції, трансформації вищої освіти в цілому, так і університетської зокрема. Можливості використання ефективного румунського досвіду у реформуванні української вищої освіти. Виокремлено основні тенденції та особливості розвитку румунського університетської освіти відповідно до європейської інтеграції Проаналізовано умови, що забезпечують ефективну реалізацію Болонського процесу. Розкрито способи боротьби румунського суспільства з корупцією на рівні університетської освіти: описана структура і функціонування румунської антикорупційної організації "Коаліція за чисті університети", чий досвід може бути корисним для застосування в Україні.

Ключові слова: університетська освіта Румунії, Коаліція за чисті університети, європейська інтеграція, реформування освіти, Болонський процес.

I. Мариуц, канд. пед. наук, ассист.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ УНИВЕРСИТЕТСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ С ПРИМЕНЕНИЕМ ОПЫТА РУМУНИИ

В статье представлен комплексный анализ развития университетского образования Румынии в процессе европейской интеграции, трансформации высшего образования в целом, так и университетского частности. Возможности использования эффективного румынского опыта в реформировании украинского высшего образования. Выделены основные тенденции и особенности развития румынского университетского образования в соответствии с европейской интеграцией. Проанализированы условия, обеспечивающие эффективную реализацию Болонского процесса. Раскрыты способы борьбы румынского общества с коррупцией на уровне университетского образования: описана структура и функционирование румынской антикоррупционной организации "Коалиция за чистые университеты", чей опыт может быть полезным для применения в Украине.

Ключевые слова: университетское образование Румынии, Коалиция за чистые университеты, европейская интеграция, реформировании образования, Болонский процесс.

Мариуц Ілона Олександрівна – Україна, Київ; кандидат педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки, факультету психології, Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Контактна інформація: (044) 521-35-13, e-mail: ilonamariuts@gmail.com

Мариуц Ілона Александровна – Украина, Киев; кандидат педагогических наук, ассистент кафедры педагогики, факультета психологии, Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

Контактная информация: (044) 521-35-13, e-mail: ilonamariuts@gmail.com

Mariuts Iona – PhD (Pedagogical Sciences), Lecturer at Department of Pedagogy, Faculty of Psychology at Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Contact Information: (044) 521-35-13, e-mail: ilonamariuts@gmail.com

УДК 371.13:378.4(44)

О. Плахотнік, д-р пед. наук, проф.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ ПРОЦЕДУР ТА ІНСТРУМЕНТІВ ЗОВНІШНЬОГО І ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Запровадження в Україні Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти дає можливість продемонструвати імплементацію в Україні політики, процедур та інструментів зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Створення Національної рамки кваліфікацій сприяє перенесенню ідей Європейської рамки кваліфікацій на український ґрунт. У процесі дослідження встановлено, що якісна трансформація Національної рамки кваліфікацій є ефективний інструмент розроблення, ідентифікації, співвіднесення, визнання, планування і розвитку кваліфікацій може бути досягнута лише за умови створення атмосфери взаємної довіри та співпраці між державою, бізнесом, освітою та суспільством.

Ключові слова: Європейський простір вищої освіти, Національна рамка кваліфікацій, якість вищої освіти, стратегія розвитку вищої освіти України.

Постановка проблеми. Стратегія розвитку вищої освіти України передбачає створення інфраструктури, яка дозволить вищим навчальним закладам (університети, коледжі тощо) максимально реалізувати свій індивідуальний потенціал, що відповідав би високим вимогам європейської системи знань, та адаптувати систему вищої освіти України до принципів, норм, стандартів і основних положень європейського простору вищої освіти, прийнятих і ефективних для нашої держави і суспільства.

Як і будь-який інтеграційний процес, Болонський процес, безсумнівно, має пряме відношення до гармонізації освітнього простору. В якості основного завдання ставиться розширення відповідності і сумісності основних факторів, які характеризують вищу освіту, включаючи ступені, кредити, забезпечення якості тощо. Використання такого підходу повинно б підвищити мобільність, зробити можливим вільне пересування студентів і викладачів вищої школи у європейському освітньому просторі.

Одночасно в усіх документах Болонського процесу постійно повторюється, що гармонізація повинна поєднуватися зі збереженням різноманіття та повагою до культурних традицій. У Сорбонській декларації 1998 року європейський простір вищої освіти визначається як простір, де національні ідентичності та спільні інтереси можуть взаємодіяти і підсилювати один одного. Таким чином, Болонський процес сприяє гармонізації освітніх систем для розширення відповідності та сумісності.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є огляд сучасного стану системи вищої освіти України та процесів її трансформації в контексті входження до Європейського простору вищої освіти та наукових досліджень. Важливим завданням є порівняння результатів реформування освітньої сфери України з досягненнями інших країн. Акцент зроблено на особливостях траєкторії розвитку національної вищої школи з урахуванням суспільно-політичних, економічних, історичних та ментальних факторів.

Програма дій в рамках другого етапу БП (2010-2020 рр.), проголошена на Лувенській конференції міністрів освіти і науки країн європейського регіону в 2009 році, вимагає відвертого аналізу досягнень, прорахунків і перспектив та імплементації в Україні процедур і інструментів зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Стан дослідження. Важливими у ключі досліджуваної проблеми є наукові доробки з питань освіти України в контексті Болонського процесу та якості освіти відомих українських фахівців: В. Андрущенко, Я. Болюбаша, Л. Віткіна, М. Згуровського, В. Журавського, В. Кременя, С. Лаптева, В. Лугового, С. Ніколаєнка, М. Степка, Т. Фінікова та ін., у наукових працях яких характеризуються основні етапи формування та впровадження принципів Болонського процесу, завдання та шляхи адаптації вищої освіти України до європейського освітнього і наукового простору.

Виклад основних положень. Стратегія розвитку вищої освіти України передбачає створення інфраструктури, яка дозволить вищим навчальним закладам (університети, коледжі тощо) максимально реалізувати свій індивідуальний потенціал, що відповідав би високим вимогам європейської системи знань, та адаптувати систему вищої освіти України до принципів, норм, стандартів і основних положень європейського простору вищої освіти, прийнятних і ефективних для нашої держави і суспільства.

Одним із напрямків гармонізації освітніх систем у рамках Болонського процесу є перехід на Європейську кредитно-трансферну систему (ЄКТС). Такий перехід іноді помилково сприймається як просто перерахунок навантаження академічних годин в "кредити". Насправді це означає зміну технології освіти й організації навчального процесу, більш глибоку і складну, ніж перехід на систему бакалавр-магістр. Реалізацію передбаченої Болонською декларацією системи академічних кредитів, аналогічної ECTS розглядають як засіб підвищення мобільності студентів під час переходу з однієї навчальної програми на іншу, включно з програмами післядипломної освіти. ECTS стала багатоцільовим інструментом визнання та мобільності, засобом реформування навчальних програм, а також сприяє передачі кредитів вищим навчальним закладам інших країн. Важливий момент запровадження акумулюючої кредитної системи – можливість урахувувати всі досягнення студента, а не тільки навчальне навантаження, наприклад, участь у наукових дослідженнях, конференціях, предметних олімпіадах тощо [2, с. 73].

Говорячи про трансформацію освіти, слід підкреслити, що одним із головних напрямів модернізації освіти сучасного періоду виступає, перш за все, зміна якості підготовки конкурентоздатних фахівців, які в сучасних умовах є головним критерієм оцінки діяльності навчальних закладів, що включає в себе [5]: 1) подальше підвищення якості освіти; 2) розробка і введення ДСТУ нового покоління; 3) упровадження незалежної оцінки якості освіти; 4) підготовка компетентних, практико-орієнтованих фахівців, які відповідають потребам ринку праці.

Проблема якості освіти та її адекватності вимогам часу і суспільного розвитку на початку XXI століття стала центральною у світовому освітньому дискурсі. Особлива увага проблемам забезпечення якості освіти є характерною рисою сучасного освітнього процесу. Виявом вагомості цієї теми є розробка Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, які діють з 2006 року і є унікальним міжнародним документом, що спрямовують освітню політику країн Європи.

Слід відмітити, що комплексної системи забезпечення якості вищої освіти в Україні ще не створено. Її тимчасовим заміником виступають системи ліцензування та акредитації, інспектування вищих навчальних закладів ззовні та ректорський контроль всередині інституцій. На жаль, названі компоненти як самостійно, так і сукупно не забезпечують системного впливу на всі процеси організації навчальної діяльності та її змісту, не створюють ефекту постійного поліпшення якості освіти.

Вітчизняна система ліцензування та акредитації досі виконує лише функцію одного з головних інструментів державного управління галуззю, а не виступає базовою технологією стимулювання підвищення якості вищої освіти. Державне інспектування навчальних закладів спрямоване на виявлення відхилення від суто формальних і часто суперечливих вимог до діяльності освітніх інституцій без врахування реального контексту їх діяльності. Найбільш розповсюдженою формою внутрішньо-університетської оцінки якості освіти виступає ректорський контроль, який має на меті підготувати навчальний заклад до зовнішнього контролю та надати імпульс для короткотермінової мобілізації внутрішніх ресурсів академічної спільноти.

Гармонізація Європейських Стандартів і рекомендацій має на меті сприяти створенню загальноприйнятої системи цінностей, сподівань та зразкової практики щодо якості і її забезпечення різними установами та агенціями у всьому Європейському просторі вищої освіти. Вони містять такі складові: зміст, цілі та принципи, Стандарти і рекомендації внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, а також Систему взаємної перевірки агенцій із забезпечення якості, бачення Перспектив та труднощів імплементації.

Як зазначає Т.Фініков [3, с. 19], національних стандартів внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Україні досі не існує. У вищих навчальних закладах застосовуються різноманітні моделі моніторингу, аудиту та управління якістю, проте усталеної системи вони не формують. Серед відомих кращим вітчизняним зразком програмного документа з внутрішнього забезпечення якості освіти є Програма заходів із забезпечення якості освіти у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, затверджена в листопаді 2011 року. Цей документ може бути використаний як прототип для розробки подібних програм більшістю українських університетів [7].

Проблеми якості вищої освіти, значною мірою, зумовлені розривом між сферами праці та освіти. Роботодавці вважають вищі навчальні заклади занадто консервативними та громіздкими для швидкого реагування

на зміни в умовах і технологіях праці. Університети розраховують на додаткове фінансування від співпраці з роботодавцями, які, у свою чергу, вважають сплату податків виконанням своїх обов'язків з фінансування освіти або розраховують з цього на податкові преференції, які не передбачені законодавством.

Можна погодитись, що в Україні панує ілюзія, що сфера освіти може реформуватися зсередини, спираючись на свій високий інтелектуальний потенціал з обмеженою зовнішньою ресурсною підтримкою. Практика спростувала цю надію: розробка стандартів вищої освіти передбачала створення засобів діагностики для виміру досягнення результатів освіти (learning outcomes), які з переважною більшістю спеціальностей так і не були створені з 1998 року. При цьому підтримана Урядом програма впровадження зовнішнього незалежного оцінювання (з 2007 року) сьогодні справедливо вважається одним з найбільш вдалих прикладів здійснення реформ [3, с. 23].

Справжнім індикатором готовності держави до гарантування якості вищої освіти є фінансування створення новітньої експериментальної бази, впровадження сучасних технологій навчання та ефективного університетського менеджменту.

Система забезпечення якості передбачає створення належних інструментів мотивації до неї навчальних закладів, викладачів та студентів. З одного боку, найбільш зацікавленою стороною в отриманні високоякісної освіти є студентство. Сприйняття студентів як об'єкту впливу, а не самостійного учасника освітнього процесу, позбавляє освітню систему шансів на успіх. З іншого боку, повернення наукового дослідження в освітнє поле повинно стати надійним підґрунтям забезпечення якості вищої освіти як основного засобу технологічного прориву України.

Усвідомлення необхідності створення Національної рамки кваліфікацій є результатом послідовних зусиль з наближення вітчизняного законодавства до європейських зразків. Цей процес розпочався на межі 2007 і 2008 років, організаційного оформлення набув восени 2010 року і досяг першого результату з ухваленням підсумкового документа наприкінці 2011 року.

У цьому процесі можна виділити такі групи: вищі державні інституції, що відповідають за європейську інтеграцію; органи державного управління у сферах освіти і праці; організації великих роботодавців; окремі наукові установи та неурядові організації. Незрозумілою є відсутність реального інтересу до розроблення Національної рамки кваліфікацій з боку більшості університетів, студентських організацій та профспілок, організацій роботодавців. Частково це обумовлено низьким рівнем інтеграції України в європейський ринок кваліфікованої праці.

Особливістю розвитку процесу розроблення Національної рамки кваліфікацій стала помітна активність організацій великих роботодавців, які розробили і тричі в 2010-2011 роках вносили до Верховної Ради України законопроекти "Про національну систему кваліфікацій". Однак прийняття законопроекту в запропонованому вигляді означало б перехід повноважень з визнання професійних кваліфікацій та регулювання освітньо-трудових відносин і затвердження професійних стандартів до цих самих організацій найбільших роботодавців. Це стимулювало пошук компромісу та пришвидшило затвердження Національної рамки кваліфікацій [6].

Суспільний інтерес до цього питання обумовило включення розроблення Національної рамки кваліфікацій до Програми економічних реформ на 2010-2014 роки. Обумовлена цим активна позиція органів державної виконав-

чої влади дозволила ухвалити Постанову Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1341 "Про затвердження Національної рамки кваліфікацій" [6].

На фоні проведеної ЄС та іншими країнами роботи та того, що Україна взяла на себе відповідні зобов'язання, була здійснена спроба адаптації Європейської рамки кваліфікацій до вітчизняних реалій.

Співставлення цих двох документів дало можливість констатувати, що Національна рамка кваліфікацій значною мірою повторює Європейську рамку. Суттєвими відмінностями можна назвати:

- десять, а не вісім кваліфікаційних рівнів, що пояснюється її доповненням "нульовим" (для дошкільної освіти) та "дев'ятим" (для докторів наук) рівнями. Запровадження "дев'ятого" рівня має право на існування, але за умови встановлення відповідності Європейській рамці. Виділення "нульового" рівня залишилось незрозумілим;

- дефініції окремих термінів та понять (компетентність, комунікації тощо) належним чином не корелюють, як з національним, так і європейським освітніми тезаурусами;

- окремі дескриптори (описи) рівнів Національної рамки (знання, уміння, комунікації, автономність і відповідальність) в Європейській рамці застосовуються в іншій інтерпретації.

Незалежні спостерігачі вважають, що затверджений документ має декларативний характер і є лише атрибутом відданості України процесу європейської інтеграції. З одного боку, реальної гармонізації вітчизняної та європейської систем кваліфікацій він забезпечити ще не може, а з іншого боку, завдання імплементації рамки кваліфікацій в національне законодавство залишається невіршеним.

Якісна трансформація Національної рамки кваліфікацій в ефективний інструмент розроблення, ідентифікації, співвіднесення, визнання, планування і розвитку кваліфікацій може бути досягнута лише за умови створення атмосфери взаємної довіри та співпраці між державою, бізнесом, освітою та суспільством [8].

Важливою складовою запровадження в Україні Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти та гармонізації освітніх систем є трансформація вищої освіти через студентський фактор. Україна знаходиться в полі міжнародного тренду розвитку сучасної вищої школи, який ґрунтується на побудові партнерства між університетами і студентами. Таке партнерство означає офіційне визнання студентоцентризму в якості наріжного каменю сучасної філософії вищої освіти, побудову навчальної діяльності як процесу спільного формування компетенцій, організацію навчального процесу на основі індивідуальної освітньої траєкторії, заохочення студентів до участі в управлінні навчальним закладом та забезпеченні якості освіти [1].

Ще одним важливим чинником запровадження в Україні Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти та гармонізації освітніх систем є необхідність визнання студентів як повноправних, компетентних та конструктивних партнерів в управлінні та забезпеченні якості вищої освіти неодноразово наголошувалась під час міністерських конференцій і закріплена в ключових документах Болонського процесу.

Студенти мають брати участь та впливати на організацію і зміст освіти у вищих навчальних закладах, що закріплено Празьким комюніке (2001 рік). Такий підхід обумовлений положенням студентів як одних з основних бенефіціаріїв вищої освіти, що повинні мати право і можливість впливу на зміст навчання та результати

освітньої діяльності. Ці принципи визнаються в Україні, але не отримують реальної інституціональної підтримки: організаційної, методичної, моральної та матеріальної. Такий стан речей пояснюється інертністю громадської думки в цьому напрямі, недостатньою обізнаністю та активністю студентських організацій, спільнот; неусвідомленням потреби в цьому з боку менеджменту вищих навчальних закладів та органів державного управління освітою.

Активізація студентів у забезпеченні якості вищої освіти передбачає створення розвинутого набору інструментів оцінки та моніторингу діяльності навчальних закладів, а також студентського впливу на її вдосконалення. Практично роль студентства обмежується участю в більш або менш формальному соціологічному опитуванні стосовно їх задоволеності навчальним процесом та освітнім сервісом, невдоволенням при виборі елективних дисциплін та відвідуванні занять. Закріплене Законом України "Про вищу освіту" [4] право студентів на участь у вирішенні питань вдосконалення навчального процесу найчастіше залишається формальністю. Одним з небагатьох винятків є залучення студентського активу до проведення експертизи при інституційній акредитації вищого навчального закладу. Подібна практика при внутрішньому оцінюванні керівництвом ВНЗ роботи своїх підрозділів майже не застосовується.

Перспективи розширення участі студентів у забезпеченні якості вищої освіти в Україні пов'язані з реальною імплементацією Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти та наступних (після 2006 року) документів. Нормою повинно стати залучення студентів до всіх стадій оцінювання якості освіти: внутрішнього забезпечення якості, зовнішнього забезпечення якості, діяльності агенцій із зовнішнього забезпечення якості. Участь студентів у внутрішньому забезпеченні якості передбачає визнання їх ролі та місця в політиці закладу та затверджених процедурах забезпечення якості, залучення до офіційного механізму затвердження, перегляду та моніторингу освітніх програм, можливість впливу на розроблення критеріїв, правил і процедур оцінювання студентів, відбір викладачів та оцінку їх діяльності, достатність наявних навчальних та інформаційних ресурсів, доступ до публічної інформації.

Висока відповідальність зовнішнього забезпечення якості вищої освіти вимагає залучення студентів до розроблення процесів та критеріїв оцінки, збирання об'єктивної інформації про діяльність навчального закладу та можливість участі в загальному аналізі діяльності освітньої системи.

Набуття студентами досвіду з оцінки діяльності незалежних агенцій із зовнішнього забезпечення якості стане реально можливим після законодавчого дозволу на їх створення.

Однією з найбільш перспективних технологій вдосконалення якості вищої освіти виступає методологія загального управління якістю (TQM – Total Quality Management). Характерною рисою TQM є визначення ролі кожного учасника процесу та розроблення правил і процедур його участі в процесі неперервного поліпшення. У процесі навчання студент постає, по-перше, як внутрішній споживач навчальних послуг; по-друге – послуг сервісних служб ВНЗ; по-третє, як співробітник ВНЗ, який спільно з викладачами бере участь у науковій роботі та продукуванні нових знань; по-четверте, як уособлення результату діяльності ВНЗ [8].

Перевагою цієї технології є її однакове розуміння та сприйняття у багатьох країнах світу, що сприятиме швидшій гармонізації вітчизняної системи участі студентів у забезпеченні якості освіти з традиціями Європейського простору вищої освіти.

Останнє десятиліття в українській вищій школі посилюється рух в підтримку розширення участі студентів в управлінні навчальним закладом, що цілком відповідає загальноєвропейським тенденціям. Цей процес був ініційований студентством та його організаціями і традиційно знаходив підтримку в Міністерстві, Уряді та Верховній Раді України. Організаційною формою участі студентів в управлінні вищими навчальними закладами стали органи студентського самоврядування.

Відповідними змінами студентські органи у вищих навчальних закладах набули права представляти студентську позицію в основних керівних органах вищих навчальних закладів: Вченій Раді факультету, Вченій Раді вищого навчального закладу та конференції трудового колективу.

У країнах Європейського простору вищої освіти участь студентів в колегіальних керівних органах управління вищими навчальними закладами є різною, в середньому цей показник складає 15-20%, що забезпечує достатній рівень самостійного впливу студентів на прийняття рішень. В окремих країнах рівень представництва студентів суттєво вищий і складає в Румунії 25%, у Фінляндії 33%, в Данії 50%. В Україні цей показник з 2010 року законодавчо закріплено на рівні не меншому ніж 10% [3, с.46].

Студенти здобули право на представництво в колегіальних органах, що забезпечує не менше 10% голосів при виборах ректорів, ухваленні фінансового плану та звіту ВНЗ, призначенні та звільненні з посади проректорів, директорів інститутів, завідувачів кафедрами, ухваленні навчальних програм та навчальних планів, визначенні напрямів наукових досліджень, оцінці діяльності структурних підрозділів тощо.

Студенти, які делеговані до вчених рад та конференцій трудового колективу, беруть участь в обговоренні та прийнятті рішень, здобувають реальне бачення управлінських процесів у вищому навчальному закладі. Студентські колективи через обраних представників отримали доступ до важливої інформації з освітніх, соціальних, побутових та інших питань. Новою практикою стає створення студентських коаліцій при виборах ректорів, які підтримують претендентів з більш студентоорієнтованою позицією.

Слід відзначити, що на національному та місцевому рівні законодавством не передбачено механізму постійних консультацій з представниками студентських громад та студентських об'єднань, а також їх участь у громадських та консультативних органах, зокрема, відсутні консультації з членом Європейського союзу студентів, визнаною студентською національною організацією ВМГО "Українська асоціація студентського самоврядування" та іншими студентськими організаціями [3, с.46-47].

Таким чином, запровадження в Україні Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти має на меті продемонструвати імплементацію в Україні політики, процедур та інструментів зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Створення Національної рамки кваліфікацій дає уяву про ґенезу та особливості перенесення ідеї Європейської рамки кваліфікацій на український ґрунт. Констатовано, що якісна трансформація Національної рамки кваліфікацій в ефективний інструмент розроблення, ідентифікації, співвіднесення, визнання, планування і розвитку кваліфікацій може бути досягнута лише за умови створення атмосфери взаємної довіри та співпраці між державою, бізнесом, освітою та суспільством.

Висновки. Важливим для освітнього середовища України повинна стати європейська практика оцінки якості освіти, яка йде по шляху створення спеціалізованих акредитаційних агентств - суспільних організацій,

які займаються розробкою інструментарію і методик оцінки якості, а також проведенням перевірки і підтвердженням якості освіти. У компетенцію цих агентств повинен входити відбір і навчання експертів, які проводять обстеження, а також періодична публікація матеріалів перевірок, аналіз результатів діяльності проблем і перспектив систем якості у сфері освіти.

Запровадження такої практики в Україні дало б можливість створення умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина, виховання покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом усього життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну і правову державу як невід'ємну складову європейської та світової спільноти.

Список використаних джерел

1. Болонський процес – структурна реформа вищої освіти на європейському просторі [Електронний ресурс] / М.З. Згуровський, ректор НТУУ "КПІ". – Режим доступу: <http://www.ntukpi.edu>. – Назва з екрана.
2. Болонський процес: цикли, ступені, кредити / Л.Л. Товажнянський, Є.І. Сокол, Б.В. Клименко. – Харків: вид-во НТІ "Харківський політехнічний інститут", 2004. – 143 с.
3. Вхідження національної системи вищої освіти в європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторинг. дослідж.: аналіт. звіт / Міжнарод. благод. фонд "Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики"; кер. авт. кол. Т.В. Фініков. – К.: Таксон, 2012. – 54 с.
4. Закон України "Про вищу освіту" / Верховна Рада України. / І.О. Вакарчук (ред.) // Студент у законотворчому просторі вищої освіти. – К.: Знання України. – 2008. – 213 с.
5. Ніколаєнко С.М. Стратегія розвитку освіти України: початок XXI століття / С.М. Ніколаєнко. – К.: Знання, 2006. – 253 с.

6. Постанова від 23 листопада 2011 р. № 1341 Про затвердження Національної рамки кваліфікацій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p. – Назва з екрана.

7. Програма заходів із забезпечення якості освіти у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nmc.univ.kiev.ua/docs/Progr_zabezp_yakost_ospv.doc – Назва з екрана.

8. TQM – всеобщее управление качеством. Конспект // Модуль Q-4. К.: Украинская ассоциация качества; Межотраслевой центр качества "ПРИОСТ", 2001 – 112 с.

References

1. Bolonskiy protses – strukturna reforma vischoyi osvlti na Evropeyskomu prostori [Elektronniy resurs] / M.Z. Zgurovskiy, rektor NTUU "KPI". – Rezhim dostupu: <http://www.ntukpi.edu>. – Nazva z ekrana.
2. Bolonskiy protses: tsikli, stupeni, krediti / L.L. Tovazhnyanskiy, E.I. Sokol, B.V. Klimenko. – Harkiv: vid-vo NTI "Harkivskiy politehnichniy institut", 2004. – 143 s.
3. Vhodzhennya natsionalnoyi sistemi vischoyi osvlti v Evropeyskiy prostir vischoyi osvlti ta naukovogo doslidzhennya: monitoring. doslidzh.: analit. zvit / Mizhnarod. blagod. fond "Mizhnarod. fond doslidzh. osvlt. politiki"; ker. avt. kol. T.V. Finikov. – K.: Takson, 2012. – 54 s.
4. Zakon Ukrayini "Pro vischu osvitu" / Verhovna Rada Ukrayini. / I.O. Vakarchuk (red.) // Student u zakonotvorchomu prostori vischoyi osvlti. – K.: Znannya Ukrayini. – 2008. – 213 s.
5. Nikolatnko S.M. Strategiya rozvitku osvlti Ukrayini: pochatok XXI stolittya / S.M. Nikolaenko. – K.: Znannya, 2006. – 253 s.
6. Postanova vid 23 listopada 2011 r. № 1341 Pro zatverdzhennya Natsionalnoyi ramki kvalifikatsiy. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p. – Nazva z ekrana.
7. Programa zahodiv iz zabezpechennya yakosti osvlti u Kiyivskomu natsionalnomu universiteti imeni Tarasa Shevchenka. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: www.nmc.univ.kiev.ua/docs/Progr_zabezp_yakost_ospv.doc – Nazva z ekrana.
8. TQM – vseobschee upravlenie kachestvom. Konspekt // Modul Q-4. K.: Ukrainskaya assotsiatsiya kachestva; Mezhotrasleviy tsentr kachestva "PRIROST", 2001 – 112 s.

Надійшла до редколегії 02.09.16

O. Plakhotnik, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

IMPLEMENTATION OF PROCEDURES AND INSTRUMENTS OF INTERNAL AND EXTERNAL QUALITY ASSURANCE OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

An input in Ukraine of Standards and recommendations in relation to providing of quality in European space of higher education gives an opportunity to show implementation in Ukraine of politics, procedures and instruments of the external and internal providing of quality of higher education. Creation of the National scope of qualifications assists transference of idea of the European scope of qualifications on Ukrainian soil. The study found that the qualitative transformation of the National Qualifications Framework as an effective tool for developing, identifying, matching, recognition, planning and development of qualifications can be achieved only if the creation of an atmosphere of mutual trust and cooperation between the state, business, education and society.

Keywords: European Higher Education Area, National Qualifications Framework, quality higher education development, strategy of higher education in Ukraine.

O. Плахотник, д-р пед. наук, проф.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ В УКРАИНЕ ПРОЦЕДУР И ИНСТРУМЕНТОВ ВНЕШНЕГО И ВНУТРЕННЕГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

Введение в Украине стандартов и рекомендаций по обеспечению качества в Европейском пространстве высшего образования дает возможность продемонстрировать имплементацию в Украине политики, процедур и инструментов внешнего и внутреннего обеспечения качества высшего образования. Создание Национальной рамки квалификаций способствует переносу идеи Европейской рамки квалификаций на украинскую почву. В процессе исследования установлено, что качественная трансформация Национальной рамки квалификаций в эффективный инструмент разработки, идентификации, соотношения, признания, планирования и развития квалификаций может быть достигнута только при условии создания атмосферы взаимного доверия и сотрудничества между государством, бизнесом, образованием и обществом.

Ключевые слова: Европейское пространство высшего образования, Национальная рамка квалификаций, качество высшего образования, стратегия развития высшего образования Украины.

Відомості про автора

Плахотнік Ольга Василівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Контактна інформація: (044) 521-13-35, olgaplakhotnik@mail.ru

Плахотнік Ольга Васильєвна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Контактная информация: (044) 521-13-35, olgaplakhotnik@mail.ru

Plakhotnik O.V., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of Pedagogy Department of Faculty of Psychology at Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Contact infomanion: (044) 521-13-35, olgaplakhotnik@mail.ru